

Managerial and Institutional Framework for Integrating Accounting and Reporting Data into the Public Governance System of the Agricultural Sector

Volodymyr Kladiyev¹

Abstract. *The modern system of public administration requires not only formalised reporting documents, but also constant access to verified arrays of accounting and reporting information, covering both financial and non-financial parameters of the activities of agricultural enterprises. Such data constitute the information basis for the formation of substantiated regulatory decisions, industry policy and forecasting the development of the agricultural economy. The article aims to develop and improve the theoretical and methodological foundations for establishing a management and institutional framework that integrates agricultural enterprises' accounting and reporting information into the public administration system. The methodological basis of the study encompasses a complex of general scientific and specialised methods, including methods of analysis and synthesis, institutional and systemic approaches, comparative analysis and decomposition, as well as structural and logical modelling. The study's results indicate that the traditional interpretation of accounting as a tool for the retrospective recording of economic transactions is insufficient for the state's management needs in our time. The article highlights the necessity and logic of digital transformation in accounting and reporting information within the public administration system. A structural decomposition of management requests for accounting and reporting information, both financial and non-financial, has been carried out, and the directions of their institutional intersection have been determined. The author proposes an approach to state regulation, focused not on the unification of reporting forms, but on the coordination of the economic content of financial and non-financial accounting attributes. In addition, the author developed a consolidated protocol of financial and non-financial indicators as a tool for institutional communication with business and standardisation of management requests. The use of a consolidated protocol of indicators as a standardised information core ensures multiple use of data within the framework of the principle of "submitted once – used many times". Thus, the integration of accounting and reporting information based on a management and institutional approach creates the prerequisites for improving the quality, transparency and validity of management decisions in state regulation of the agricultural sector and transforms accounting into a system-forming element of the state's management infrastructure.*

Keywords: *accounting, accounting and reporting information, public governance, agricultural sector, institutional coordination, digital transformation, management request.*

Received: 8 October 2025 | **Revised:** 13 November 2025 | **Accepted:** 20 November 2025 | **Published:** 30 December 2025

Suggested Citation

Kladiyev, V. (2025). Managerial and Institutional Framework for Integrating Accounting and Reporting Data into the Public Governance System of the Agricultural Sector. *Oblik i finansi*, 4(110), 159-170. [https://doi.org/10.33146/2518-1181-2025-4\(110\)-159-170](https://doi.org/10.33146/2518-1181-2025-4(110)-159-170)

This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 License (<http://www.creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), which permits use and distribution in any medium, provided the original work is properly cited and the use is non-commercial.

© 2025 The Author(s).

¹ Volodymyr Kladiyev, National Scientific Centre "Institute of Agrarian Economics", Kyiv, Ukraine.

ORCID 0009-0003-9333-8691

E-mail: vkkladiev@gmail.com

Управлінсько-інституційний базис інтеграції обліково-звітної інформації в системі державного управління аграрним сектором

Володимир Кладів¹

¹ Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», м. Київ, Україна

Анотація. Сучасна система державного управління потребує не лише формалізованих звітних документів, а постійного доступу до верифікованих масивів обліково-звітної інформації, що охоплюють як фінансові, так і нефінансові параметри діяльності аграрних підприємств. Такі дані становлять інформаційну основу формування обґрунтованих регуляторних рішень, галузевої політики та прогнозування розвитку аграрної економіки. Метою статті є розробка та удосконалення теоретичних і методичних положень формування управлінсько-інституційного базису інтеграції обліково-звітної інформації аграрних підприємств у систему державного управління. Методологічна основа дослідження представлена комплексом загальнонаукових і спеціальних методів, серед яких методи аналізу та синтезу, інституційний та системний підходи, порівняльний аналіз і декомпозиція, а також структурно-логічне моделювання. Результати дослідження свідчать, що традиційне трактування бухгалтерського обліку як інструмента ретроспективної фіксації господарських операцій є недостатнім для управлінських потреб держави в наш час. Стаття розкриває необхідність та логіку цифрової трансформації обліково-звітної інформації в системі державного управління. Здійснено структурну декомпозицію управлінських запитів до обліково-звітної інформації фінансового та нефінансового характеру, а також визначено напрями їх інституційного перетину. Запропоновано підхід до нормативного регулювання, орієнтований не на уніфікацію форм звітності, а на узгодження економічного змісту фінансових і нефінансових облікових атрибутів. Розроблено зведений протокол фінансових і нефінансових показників як інструмент інституційної комунікації з бізнесом та стандартизації управлінського запиту. Використання зведеного протоколу показників як стандартизованого інформаційного ядра забезпечує багаторазове використання даних у межах принципу «подано один раз – використано багаторазово». Таким чином, інтеграція обліково-звітної інформації на основі управлінсько-інституційного підходу створює передумови для підвищення якості, прозорості та обґрунтованості управлінських рішень у державному регулюванні аграрного сектору та трансформує бухгалтерський облік у системотворчий елемент управлінської інфраструктури держави.

Ключові слова: бухгалтерський облік, обліково-звітна інформація, державне управління, аграрний сектор, інституційна координація, цифрова трансформація, управлінський запит.

Постановка проблеми. В умовах глобальної цифровізації та стратегічної трансформації економіки України зростає потреба у переосмисленні ролі бухгалтерського обліку в системі державного управління, зокрема в аграрному секторі. Традиційно облікова система функціонувала як інструмент ретроспективної фіксації господарських операцій, орієнтований переважно на задоволення інформаційних потреб обмеженого кола зовнішніх користувачів – інвесторів і кредиторів. Такий підхід сформував модель обліку, у межах якої звітність виступає кінцевим продуктом інформаційного процесу, а сам облік – допоміжною функцією фінансового менеджменту підприємства.

Водночас для аграрного сектору, який виконує стратегічну роль у забезпеченні продовольчої безпеки держави, формуванні експортного потенціалу та наповненні бюджету, зазначена модель є методологічно обмеженою. Сучасна система державного управління потребує не лише формалізованих звітних документів, а постійного доступу до верифікованих масивів обліково-звітної інформації, що охоплюють як фінансові, так і нефінансові параметри діяльності аграрних підприємств (земельні ресурси, обсяги виробництва, біологічні активи, трудовий потенціал, територіальну

структуру тощо). Адже такі дані становлять інформаційну основу формування обґрунтованих регуляторних рішень, галузевої політики та прогнозування розвитку аграрної економіки.

Попри активне впровадження цифрових інструментів у сфері публічного управління, залишається невирішеним питання розроблення цілісного механізму, здатного трансформувати розрізнені облікові дані суб'єктів господарювання у системний управлінський ресурс держави. Відсутність такого механізму зумовлює збереження відомчої фрагментації, дублювання інформаційних запитів та множинності несумісних інтерпретацій одних і тих самих економічних показників.

Сьогодні в Україні чітко простежується розрив між обліковою практикою та аналітичними потребами державних інституцій – Державної податкової служби України, Державної служби статистики України, Пенсійного фонду України та профільних органів галузевого управління. Основною перешкодою ефективної інтеграції обліково-звітної інформації у процеси державного управління є відсутність єдиного управлінсько-інституційного базису, який би координував дії регуляторів не навколо автономних форм звітності, а навколо узгодженого «ядра» фінансових і нефінансових облікових даних.

Внаслідок цього принцип «подано один раз – використано багаторазово» залишається здебільшого декларативним, оскільки не підкріплений нормативною легітимізацією та методологічною конвергенцією міжвідомчих управлінських запитів. Відсутність узгоджених дефініцій, єдиного трактування облікових атрибутів і спільної логіки використання даних призводить до зростання адміністративного навантаження на бізнес і зниження аналітичної цінності обліково-звітної інформації для державного управління аграрним сектором.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У вітчизняних наукових дослідженнях проблематика бухгалтерського обліку та фінансової звітності традиційно розглядається крізь призму інформаційного забезпечення діяльності підприємств та окремих груп користувачів, насамперед інвесторів і кредиторів. Водночас дедалі частіше підкреслюється обмеженість фінансової звітності як джерела повноцінної інформації для системи державного управління. Зокрема М.І. Бондар обґрунтовано зазначає, що бухгалтерська звітність є моделлю, яка не відображає реального господарського життя підприємства в усій його складності [1, с. 146]. Дослідник наголошує, що фінансова звітність фіксує результати минулих подій та містить неповну інформацію, недостатню для оцінки ефективності використання ресурсів, майбутніх грошових потоків і прийняття управлінських рішень [1, с. 148]. Такий підхід є принципово важливим для аграрного сектору, де значна частина важливих для управління параметрів має нефінансовий і просторово-часовий характер.

Не поділяючи оптимістичної позиції В.Б. Моссаковського щодо універсальності МСФЗ як джерела управлінської інформації для органів влади [2, с. 3], низка дослідників вказує, що навіть застосування міжнародних стандартів не вирішує проблеми інформаційної придатності звітності для державного управління. Зокрема С.Ф. Голов наголошує, що МСФЗ регламентують лише вихідну фінансову інформацію та не охоплюють усю інформаційну систему бухгалтерського обліку, необхідну для багаторівневого управління [3, с. 5].

Суттєві методологічні та інституційні обмеження формування обліково-звітної інформації в Україні також пов'язуються з жорсткою регламентацією плану рахунків і форм фінансової звітності, що не дозволяє адаптувати облік до стратегічних потреб підприємств та органів державного управління [4; 5]. Це зумовлює розрив між обліковою інформацією на рівні підприємства та аналітичними потребами державних інституцій, особливо в аграрному секторі.

Часовий лаг у формуванні фінансової звітності за МСФЗ, на який звертає увагу С.В. Гушко, істотно обмежує можливості її використання для оперативного управління та регулювання [6, с. 136]. Внаслідок цього, як зазначає В.А. Кулик, менеджери та органи управління змушені звертатися до альтернативних, часто неформалізованих інформаційних джерел, що знижує якість управлінських рішень [7, с. 91].

Важливим є підхід Т.Є. Кучеренко, яка підкреслює, що зміст обліково-звітної інформації має визначатися не формальним дотриманням стандартів, а здатністю задовольняти інформаційні очікування користувачів шляхом надання доречних, достовірних і зіставних показників [8, с. 20]. Водночас результати експертних опитувань бухгалтерів підтверджують, що МСФЗ в Україні залишаються недостатньо імплементаваними через інституційні, кадрові та технологічні бар'єри [9].

У працях вітчизняних вчених (Н.М. Малюга, М.М. Шигун, В.М. Жук) розкривається інституціональна природа бухгалтерського обліку та його роль як інформаційної основи для макроекономічного аналізу й державного управління [10; 11; 12]. Разом із тим, наявні дослідження, як правило, зосереджуються на окремих елементах облікової системи – фінансовій звітності, принципах обліку або податкових розрахунках – без формування цілісного механізму трансформації обліково-звітної інформації у системний управлінський ресурс держави.

Отже, аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про наявність наукового консенсусу щодо обмеженості фінансової звітності як джерела інформації для державного управління, водночас підтверджуючи відсутність комплексної моделі інтеграції обліково-звітної інформації аграрних підприємств у систему державного управління аграрним сектором. Це обумовлює необхідність розробки підходів, спрямованих на трансформацію обліково-звітної інформації з інструмента ретроспективної фіксації у повноцінний елемент управлінської інфраструктури держави.

Метою статті є розробка та удосконалення теоретичних і методичних положень формування управлінсько-інституційного базису інтеграції обліково-звітної інформації аграрних підприємств у систему державного управління. Такі положення спрямовані на трансформацію бухгалтерського обліку з інструмента ретроспективного звітування у системотворчий управлінський ресурс, що забезпечує методологічно узгоджене, багаторазове використання фінансових і нефінансових даних та підвищення обґрунтованості управлінських рішень у сфері державного регулювання аграрного сектору.

Методологія дослідження. Для досягнення поставленої мети автор використав комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Методи аналізу та синтезу застосовано для узагальнення наукових підходів до ролі бухгалтерського обліку та обліково-звітної інформації у державному управлінні й виявлення ключових проблем їх інтеграції в аграрному секторі. Інституційний та системний підходи дозволили обґрунтувати бухгалтерський облік як елемент управлінської інфраструктури держави і розглянути обліково-звітну інформацію як цілісну систему фінансових і нефінансових показників. Порівняльний аналіз і декомпозицію використано для ідентифікації розбіжностей у методології формування й

використання ідентичних показників різними інституціями та виявлення дублювання управлінських запитів. За допомогою структурно-логічного моделювання сформовано етапи цифрової трансформації обліково-звітної інформації та управлінсько-інституційний базис її інтеграції, а методи узагальнення й абстрагування дали змогу розробити зведений протокол фінансових і нефінансових показників як інструмент узгодження інформаційних потреб держави та можливостей облікової системи аграрних підприємств.

Виклад основного матеріалу. Цифрова трансформація обліку в системі державного управління аграрним сектором не зводиться до автоматизації звітності чи впровадження окремих цифрових сервісів. Вона постає як системний процес інституційних, методологічних і технологічних змін,

спрямованих на формування інтегрованого інформаційного простору, здатного забезпечити потреби сучасного управління аграрною економікою. У цьому контексті обліково-звітна інформація трансформується з інструмента фіксації господарських фактів у ключовий елемент цифрової управлінської інфраструктури держави. Вона набуває статусу базового ресурсу для аналізу, прогнозування та прийняття управлінських рішень на мікро-, мезо- та макрорівнях. У межах дослідження цифрову трансформацію обліку доцільно розглядати як поетапний процес, логіку якого узагальнено на рис. 1. Запропонована схема відображає послідовність перетворень, у межах яких обліково-звітна інформація функціонує як системотворчий елемент державного управління.

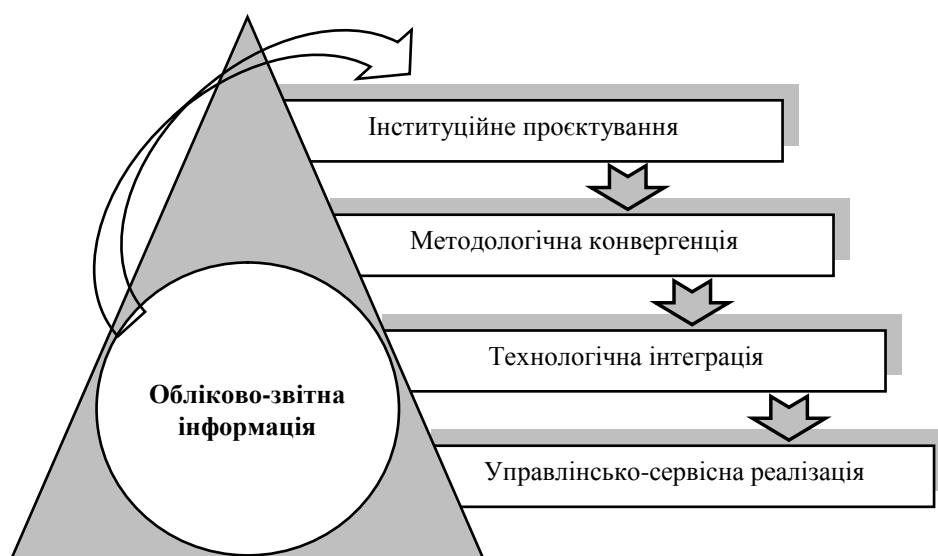

Рис. 1. Етапи цифрової трансформації обліково-звітної інформації в системі державного управління

Джерело: сформовано автором.

Першим етапом є інституційне проєктування, що забезпечує нормативну та організаційну легітиміацію використання обліково-звітної інформації в управлінських цілях, визначає ролі інституційних суб'єктів і механізми відповідальності за формування та використання даних.

Другий етап – це методологічна конвергенція, спрямована на узгодження бухгалтерського обліку, фінансової та податкової звітності із системою національних рахунків. Саме на цьому етапі формується методологічний зв'язок між мікрорівнем діяльності аграрних підприємств і макрорівнем державного управління.

Третім етапом є технологічна інтеграція, яка забезпечує практичну реалізацію методологічних рішень у цифровому середовищі шляхом створення інтероперабельної інфраструктури, впровадження механізмів верифікації і контролю якості даних, а також мінімізації часових лагів між економічними подіями та їх відображенням у звітності.

Завершальним етапом є управлінсько-сервісна реалізація, у межах якої інтегровані обліково-звітні дані використовуються для формування державної аграрної політики, стратегічного планування та забезпечення зворотного зв'язку між державою, бізнесом і суспільством. На цьому рівні облік виконує функцію не лише інформаційної бази управління, але й інструмента підвищення прозорості та ефективності державних інституцій.

Таким чином, етапи цифрової трансформації обліку (рис. 1) мають не декларативний, а прикладний характер і відображають послідовну логіку інтеграції обліково-звітної інформації до системи державного управління аграрним сектором. Реалізація інституційного проєктування та методологічної конвергенції забезпечує перехід від фрагментарного використання облікових даних до їх узгодженого застосування як інформаційної основи управлінського аналізу. Такий підхід формує передумови для підвищення якості, прозорості та

обґрунтованості управлінських рішень у сфері державного регулювання аграрного виробництва.

Центральне місце в цьому процесі посідає формування управлінсько-інституційного базису, який виступає фундаментом подальшої інтеграції обліково-звітної інформації в управлінські контури держави. Зазначений базис визначає не лише

нормативні межі функціонування облікової системи, але й алгоритми взаємодії між державою, як інституційним споживачем інформації, та аграрними підприємствами, як її первинними генераторами. Деталізовану характеристику ключових компонентів управлінсько-інституційного базису, що визначають вектори трансформації обліку, наведено в таблиці 1.

Таблиця 1. Характеристика компонентів управлінсько-інституційного базису інтеграції облікової інформації

Елемент	Зміст діяльності (алгоритм дій)	Управлінський результат
Консолідація управлінського запиту	Узгодження між ключовими відомствами (ДПС, Держстат, ПФУ, галузеві міністерства) переліку фінансових і нефінансових показників, які фактично використовуються в управлінських рішеннях	Єдиний стандартизований управлінський запит держави до суб'єктів господарювання
Інституційна координація	Формування міжвідомчого механізму погодження показників та усунення дублювання звітних вимог	Усунення відомчої фрагментації управлінських запитів
Нормативна легітимізація	Узгоджене закріплення у нормативно-правових актах єдиних принципів формування, інтерпретації та використання обліково-звітної інформації всіма інституціями, з дотриманням спільної методологічної та правової логіки; імплементація принципу «подано один раз – використано багаторазово»	Єдина правова та методологічна площина формування управлінських запитів і правова основа безшовного міжвідомчого обміну верифікованими даними
Комунікація з бізнесом	Доведення до суб'єктів господарювання узгодженого переліку показників та логіки їх використання в обліково-звітній системі	Підвищення передбачуваності регулювання та зниження адміністративного навантаження

Джерело: сформовано автором.

Аналіз управлінсько-інституційного базису (табл. 1) свідчить, що інтеграція обліково-звітної інформації в аграрному секторі неможлива без подолання відомчої фрагментації та дублювання інформаційних потоків. Консолідація запитів органів державного управління дозволяє сформувати єдиний узгоджений масив даних, усунути розбіжності показників і ліквідувати потребу в повторному поданні ідентичної інформації аграрними підприємствами.

Запровадження міжвідомчої координації трансформує бухгалтерський облік із контрольного інструмента в аналітичну основу державного управління, забезпечуючи використання облікових даних для оцінки стану аграрного сектору та прийняття управлінських рішень. Нормативна реалізація принципу «подано один раз – використано багаторазово» сприяє зниженню адміністративного навантаження на бізнес і формує передумови переходу до сервісної моделі держави.

Таким чином, управлінсько-інституційний базис створює правові та організаційні умови для подальшої методологічної конвергенції, у межах якої узгоджені інституційні вимоги трансформуються в конкретні алгоритми формування та використання обліково-звітної інформації.

Консолідація управлінського запиту є вихідною складовою управлінсько-інституційного базису трансформації обліково-звітної інформації та спрямована на подолання відомчої фрагментації інформаційних вимог держави до суб'єктів господарювання. Її сутність полягає в узгодженні між ключовими інституціями державного управління – Державною податковою службою України, Державною службою статистики України, Пенсійним фондом України та профільними галузевими міністерствами – переліку фінансових і нефінансових показників, які реально використовуються у процесі прийняття управлінських рішень.

У чинній практиці автономного формування звітних вимог кожним відомством одні й ті самі економічні показники відображаються суб'єктами господарювання з різними значеннями залежно від адресата подання. Це зумовлено відмінностями у методологічних підходах, правилах оцінки, періодизації та агрегування даних. У результаті держава отримує декілька несумісних інформаційних відображень одного і того ж господарського процесу, що істотно знижує аналітичну цінність обліково-звітної інформації для цілей державного управління.

На відміну від традиційного підходу, у межах трансформаційної логіки акцент переноситься з формального набору звітних форм на змістовні

облікові атрибути. Консолідація управлінського запиту передбачає ідентифікацію дублюючих показників, гармонізацію їх економічного змісту та уніфікацію дефініцій, що дозволяє сформувати єдиний методологічно узгоджений запит держави до системи бухгалтерського обліку. Такий запит орієнтований не на задоволення ізольованих відомчих потреб, а на забезпечення цілісності, зіставності та управлінської придатності обліково-звітної інформації в масштабі всієї системи державного управління аграрним сектором.

Інституційна координація в межах управлінсько-інституційного базису інтеграції обліково-звітної інформації полягає у формуванні сталого міжвідомчого механізму погодження фінансових і нефінансових показників, що використовуються органами державного управління. Її функціональним призначенням є усунення відомчої фрагментації управлінських запитів і перехід від паралельного витребування облікових даних до їх спільного використання як єдиного управлінського ресурсу.

На відміну від автономного формування звітних вимог окремими органами влади, інституційна координація передбачає колегіальне узгодження переліку облікових атрибутів, релевантних для фінансових, статистичних і галузевих управлінських рішень, а також уніфікацію їх економічного змісту та дефініцій. Такий підхід відповідає інституціональній логіці бухгалтерського обліку, згідно з якою облік розглядається не лише як технічна система фіксації фактів господарської діяльності, а як інститут, що забезпечує системну взаємодію між суб'єктами господарювання та державою [12, с. 126; 13, с. 318].

Управлінським результатом інституційної координації є формування цілісного інформаційного середовища, у межах якого обліково-звітна інформація функціонує як спільний ресурс державного управління, а не як сукупність ізольованих відомчих масивів. Це забезпечує перехід від логіки формального виконання звітних вимог до логіки управлінських показників, що узгоджується з позицією С.Ф. Голова щодо необхідності орієнтації облікової системи на реальні інформаційні потреби користувачів [5, с. 7].

Формалізованим результатом інституційної координації виступає теоретична матриця декомпозиції управлінських запитів до облікової інформації фінансового та нефінансового характеру, яка відображає структуру, перетини та ієрархію інформаційних потреб інституцій мезо- та макрорівнів. Побудова такої матриці створює аналітичне підґрунтя для подальшої методологічної конвергенції обліково-звітної інформації та її інтеграції в систему державного управління аграрним сектором.

Формалізованим результатом інституційної координації виступає теоретична матриця

декомпозиції управлінських запитів до облікової інформації фінансового та нефінансового характеру, яка відображає структуру, перетини та ієрархію інформаційних потреб інституцій мезо- та макрорівнів. Побудова такої матриці створює аналітичне підґрунтя для подальшої методологічної конвергенції обліково-звітної інформації та її інтеграції в систему державного управління аграрним сектором. Структурну декомпозицію управлінських запитів до обліково-звітної інформації фінансового та нефінансового характеру, а також напрями їх інституційного перетину, наведено в таблиці 2.

Аналіз теоретичної матриці декомпозиції управлінських запитів до облікової інформації фінансового та нефінансового характеру свідчить про наявність суттєвого перетину інформаційних потреб різних інституцій державного управління. Один і той самий масив облікових показників використовується для реалізації фінансових, статистичних, соціальних і галузевих управлінських функцій, проте в межах відокремлених звітних форм та різних методологічних інтерпретацій.

Встановлено, що домінування формально-звітного підходу зумовлює багаторазове дублювання однорідних фінансових і нефінансових показників, що призводить до розбалансування інформаційного простору та зниження аналітичної цінності обліково-звітної інформації для потреб державного управління аграрним сектором. При цьому об'єктом управлінського інтересу фактично виступають не звітні форми як такі, а окремі уніфіковані облікові атрибути, що характеризують ресурси, результати діяльності та соціально-економічні параметри аграрних підприємств.

Отримані результати підтверджують доцільність переходу від логіки автономного формування звітності до логіки консолідованого управлінського запиту, орієнтованого на узгоджене використання фінансових і нефінансових показників у межах єдиного інформаційного простору. Це створює методологічні передумови для подальшої конвергенції обліково-звітної інформації та її інтеграції в систему державного управління аграрним сектором на основі принципів узгодженості, зіставності й інституційної координації.

Як обґрунтовано зазначає С.Ф. Голова, результативність облікової системи визначається не кількістю та різноманіттям звітних форм, а її здатністю формувати релевантну, своєчасну й методологічно узгоджену інформацію відповідно до реальних потреб користувачів, насамперед інституцій державного управління [5, с. 7]. Ця теза є концептуальною передумовою виокремлення нормативної легітимізації як ключового елемента управлінсько-інституційного базису інтеграції обліково-звітної інформації.

Таблиця 2. Теоретична матриця декомпозиції управлінських запитів до облікової інформації фінансового та нефінансового характеру

Інституція	Звітна форма (приклад)	Характер управлінського запиту	Ключові фінансові показники	Ключові нефінансові показники
ДПС	Декларація платника ЄП 4 групи	Фіскально-регуляторний	Доходи від реалізації; нормативна грошова оцінка; податкове зобов'язання	Площа угідь; вид угідь; територіальна прив'язка
ДПС	Декларація з ПДВ	Фіскальний, контроль обороту	Обсяг оподатковуваних операцій; ПЗ; ПК	Кількість операцій; контрагенти; номенклатура
ДПС	Декларація з податку на прибуток	Фіскально-аналітичний	Доходи; витрати; фінансовий результат; амортизація	Вид діяльності; часовий період
ДПС	Фінансова звітність (Баланс, ф-2)	Фінансово-аналітичний	Активи; зобов'язання; капітал; чистий дохід; собівартість	Структура активів; біологічні активи
ПФУ	Звіт з ЄСВ	Соціально-фіскальний	Фонд оплати праці; сума ЄСВ	Кількість працівників; відпрацьований час
ПФУ	Персоніфіковані дані	Соціально-страховий	Заробітна плата по особах	Страховий стаж; зайнятість
Держстат	Форма № 4-сг	Галузево-статистичний	–	Площа посівів; види культур
Держстат	Форма № 29-сг	Виробничо-статистичний	–	Валовий збір; урожайність
Держстат	Форма № 37-сг	Ресурсно-статистичний	–	Поголів'я; обсяги тваринництва
Держстат	Форма № 50-сг	Вартісно-статистичний	Вартість продукції	Обсяги виробництва та реалізації
Держстат	Форма 1-праця	Соціально-статистичний	–	Середньооблікова чисельність; фонд часу
Інші органи	Галузеві / регіональні звіти	Регуляторно-галузевий	Суми підтримки, компенсацій	Площі, ресурси, види діяльності

Примітка: Наведені звітні форми подані як приклади інституційних управлінських запитів та не є вичерпним переліком. Об'єктом аналізу виступають не форми звітності, а фінансові та нефінансові показники, що в них містяться.

Джерело: сформовано автором.

Нормативна легітимізація в межах інтеграційного підходу спрямована не на уніфікацію чи оптимізацію звітних форм, а на узгоджене правове закріплення правил формування, інтерпретації та використання облікової інформації фінансового і нефінансового характеру. У цій логіці саме облікова інформація, а не звітний документ, розглядається як первинний управлінський ресурс, що забезпечує цифрову взаємодію між бізнесом і державою та слугує інформаційною основою прийняття управлінських рішень.

Сутність нормативної легітимізації полягає у формуванні єдиного правового та методологічного простору, в межах якого інституційні суб'єкти державного управління – фіскальні, статистичні, соціальні та галузеві органи – погоджують не перелік

звітних форм, а набір облікових атрибутів і показників, необхідних для реалізації управлінських функцій. Такий підхід унеможливує різночитання економічного змісту ідентичних показників та запобігає формуванню суперечливих управлінських запитів.

У зазначеній парадигмі принцип «подано один раз – використано багаторазово» імплементується не на рівні звітних документів, а на рівні облікового факту. Об'єктом правового регулювання стає не форма подання інформації, а її економічний зміст, структура, джерело формування та допустимі напрями інституційного використання. Звітність у цьому контексті набуває похідного характеру, функціонуючи як аналітичний інтерфейс, що

автоматично формується з верифікованого масиву облікових даних відповідно до функціональних потреб конкретної інституції.

Такий підхід зумовлює якісну зміну регуляторної логіки: держава перестає функціонувати як сукупність відомств із автономними вимогами до звітності та трансформується в інтегрованого користувача єдиного масиву облікової інформації. Нормативна легітимізація у цьому вимірі створює правові передумови для міжвідомчого використання ідентичних даних без дублювання запитів до суб'єктів господарювання та без втрати методологічної цілісності інформації.

Отже, нормативна легітимізація забезпечує:

– методологічну єдність фінансових і нефінансових показників незалежно від інституції-споживача;

– правове підґрунтя для міжвідомчого обміну та повторного використання облікових даних;
– усунення дублювання і відомчої фрагментації управлінських запитів.

Практична реалізація цього підходу здійснюється через інституційне проектування нормативно-правових документів, у межах якого податкові, статистичні та спеціальні регулятори координують свої дії не навколо форм звітності, а навколо єдиного ядра облікової інформації, визнаного всіма учасниками інституційного середовища. Архітектуру такої координації та розподіл ролей між інституційними суб'єктами узагальнено в таблиці 3, яка ілюструє механізм формування нормативного середовища інтегрованої обліково-інформаційної системи.

Таблиця 3. Інституційне проектування нормативно-правових документів облікової інформації фінансового та нефінансового характеру

№ з/п	Напрямок формування нормативно-правових вимог до облікової інформації	Міністерство фінансів України	ДПС України	Держстат України	ПФУ	Професійні бухгалтерські організації	Наукові інституції
1	Визначення переліку фінансових облікових атрибутів (доходи, витрати, активи, зобов'язання)	●	◆	◆	○	◆	◆
2	Визначення переліку нефінансових облікових атрибутів (земля, праця, біоактиви, обсяги виробництва)	●	○	◆	◆	◆	◆
3	Гармонізація економічного змісту та дефініцій облікових показників	●	◆	◆	◆	◆	◆
4	Узгодження використання облікової інформації для фіскальних, статистичних і соціальних цілей	●	◆	◆	◆	○	○
5	Методологічна експертиза та наукове обґрунтування управлінських запитів	●	○	○	○	◆	◆

Умовні позначення:

- – інституційний координатор та нормативний гарант;
- ◆ – суб'єкт безпосереднього розроблення та методичного наповнення;
- – суб'єкт інституційного погодження та інформаційної взаємодії.

Джерело: сформовано автором.

Результати дослідження підтверджують, що в межах інтеграційної моделі бухгалтерський облік виступає головним генератором важливої для управління інформації, а не похідною функцією звітності. Саме облік, а не звітні форми, визначається як ключовий елемент системи державного управління, здатний забезпечити єдність економічного змісту даних для всіх інституційних споживачів.

Ключова проблема чинної практики полягає в тому, що одна й та сама господарська операція або об'єкт обліку інтерпретується по-різному в податковій, статистичній чи соціальній звітності, що призводить до інформаційної фрагментації та суперечливих управлінських висновків. Запропоноване нормативне узгодження переносить центр регулювання зі звітних форм на економічний зміст облікової операції, який фіксується в єдиному форматі ще на стадії первинного обліку.

Завдяки інституційному проектуванню нормативних вимог до фінансових і нефінансових облікових атрибутів забезпечується уніфіковане трактування облікової інформації всіма органами державної влади. У такій системі звітність набуває статусу інструменту використання даних, тоді як облік виконує роль інтеграційної основи управління, що гарантує ідентичність розуміння економічних процесів на фіскальному, статистичному та стратегічному рівнях.

Таким чином, нормативна конвергенція облікової інформації дозволяє подолати розрив між різними видами звітності та сформувати єдину інформаційну логіку державного управління, у межах якої облік стає не засобом формального звітування, а системо-творчим механізмом прийняття управлінських рішень.

Комунікація з бізнесом у межах управлінсько-інституційного базису виконує завершальну функцію трансляції узгоджених управлінських рішень у практику бухгалтерського обліку аграрних підприємств. Її зміст полягає не в інформуванні суб'єктів господарювання про зміну або запровадження нових форм звітності, а в доведенні до

них узгодженого переліку фінансових і нефінансових показників, їх економічного змісту, джерел формування та логіки використання в інтегрованій обліково-інформаційній системі державного управління.

Для бізнесу така комунікація означає перехід від реактивного виконання розрізаних відомчих вимог до передбачуваної та прозорої моделі регулювання, у межах якої заздалегідь визначено, які саме облікові атрибути формують основу управлінських рішень держави. Це знижує адміністративне навантаження, усуває потребу в багаторазовій адаптації одних і тих самих даних до різних звітних форматів і дозволяє зосередити бухгалтерський облік на формуванні якісної первинної інформації як базового елемента інтеграційної системи.

Як зазначає С.Ф. Голов, ефективна взаємодія між системою бухгалтерського обліку та користувачами можлива лише за умови чіткого розуміння того, які саме показники та з якою управлінською метою формуються в обліку, а не через механічне розширення або деталізацію звітності [5, с. 9]. У цьому контексті комунікація з бізнесом набуває не інформативного, а методологічного характеру.

Результатом реалізації цього елемента виступає зведений протокол фінансових і нефінансових показників, який виконує роль стандартизованого інформаційного ядра інтеграційної моделі. У межах такого протоколу фіксуються перелік показників, їх економічний зміст, джерела формування в обліковій системі, основні інституційні споживачі та напрями управлінського використання. Таким чином, зведений протокол слугує єдиною точкою узгодження між бізнесом і державою та створює методичне підґрунтя для наступних етапів трансформації – технологічної інтеграції, верифікації та аналітичного використання обліково-звітної інформації.

Перелік і структура таких показників, згрупованих за фінансовими та нефінансовими ознаками, наведені в таблиці 4, яка ілюструє логіку формування зведеного протоколу як інструменту комунікації та стандартизації управлінського запиту.

Таблиця 4. Зведений протокол фінансових і нефінансових показників

I. Фінансові показники

Код	Назва показника	Джерело формування	Основні споживачі	Тип управлінського використання
F1	Дохід (виручка) від реалізації	Рахунки доходів	ДПС, Держстат	Фіскальний, макроекономічний
F2	Витрати операційної діяльності	Рахунки витрат	ДПС, Держстат	Аналітичний, контроль ефективності
F3	Фінансовий результат	Закриття рахунків	ДПС	Фіскальний
F4	Податкові зобов'язання з ПДВ	Податкові реєстри	ДПС	Контроль податкових надходжень
F6	Балансова вартість активів	Баланс	ДПС, Держстат	Оцінка економічного потенціалу
F8	Фонд оплати праці	Нарахування ЗП	ПФУ, Держстат	Соціальний, фіскальний

II. Нефінансові показники

Код	Назва показника	Джерело формування	Основні споживачі	Тип управлінського використання
N1	Площа с/г угідь	Земельний облік / ДЗК	ДПС, Держстат	Галузеве регулювання
N3	Обсяг виробництва (натуральний)	Первинний облік	Держстат	Макроекономічний аналіз
N5	Поголів'я тварин	Облік біоактивів	Держстат	Продовольча безпека
N6	Кількість найманих працівників	Кадровий облік	ПФУ, Держстат	Соціальна політика
N9	Територіальна прив'язка	Реєстри	Держстат	Регіональна політика
N1	Площа с/г угідь	Земельний облік / ДЗК	ДПС, Держстат	Галузеве регулювання

Джерело: сформовано автором.

Зведений протокол фінансових і нефінансових показників (табл. 4) підтверджує доцільність переходу від форми звітності до змістовних облікових атрибутів як базових елементів інформаційного забезпечення державного управління аграрним сектором. Аналіз структури протоколу свідчить, що одні й ті ж показники можуть одночасно виконувати фіскальні, аналітичні, соціальні та макроекономічні функції залежно від інституції-споживача, що обґрунтовує необхідність їх методологічної уніфікації на рівні обліку.

Поєднання фінансових і нефінансових показників у межах єдиного інформаційного ядра дозволяє подолати традиційний розрив між бухгалтерським обліком підприємств та статистично-аналітичними потребами держави. Зокрема, нефінансові атрибути (площа угідь, обсяги виробництва, поголів'я, трудові ресурси, територіальна прив'язка) істотно розширюють аналітичний потенціал обліково-звітної інформації та забезпечують її релевантність для галузевого і регіонального регулювання.

Отже, зведений протокол виступає не просто переліком показників, а інструментом інституційного узгодження управлінських запитів, що створює передумови для подальшої цифрової інтеграції, верифікації та багаторазового використання обліково-звітної інформації в системі державного управління аграрним сектором. Це підтверджує доцільність розгляду бухгалтерського обліку як системотворчого елементу управлінської інфраструктури, а не лише як засобу формального звітування.

Висновки. Узагальнення результатів проведеного дослідження дозволяє сформулювати низку концептуальних і прикладних висновків, що відображають зміну ролі обліково-звітної інформації в системі державного управління аграрним сектором. Зокрема, в дослідженні переосмислено парадигму бухгалтерського обліку в контексті публічного управління та доведено, що його традиційне трактування як інструмента ретроспективної фіксації господарських операцій є недостатнім для сучасних управлінських потреб держави. Обґрунтовано необхідність трансформації бухгалтерського обліку у

динамічний управлінський ресурс, орієнтований на формування релевантної, методологічно узгодженої інформації та забезпечення цифрової взаємодії між бізнесом і державними інституціями в умовах мінімальних часових лагів.

Систематизовано логіку цифрової трансформації обліку, яка доведена як багаторівневий і не суто технологічний процес. Встановлено, що управлінська придатність обліково-звітної інформації формується в межах чотирьох взаємопов'язаних етапів:

- інституційного проектування, що забезпечує нормативну легітимізацію нових правил формування та використання даних;
- методологічної конвергенції, спрямованої на узгодження економічного змісту показників між різними інституціями;
- технологічної інтеграції, яка створює інтегровану цифрову інфраструктуру;
- управлінсько-сервісної реалізації, у межах якої облікова інформація використовується для прийняття управлінських рішень і надання публічних сервісів.

Доведено доцільність подолання відомчої фрагментації інформаційних потоків шляхом консолідації управлінського запиту. Аналіз теоретичної матриці декомпозиції управлінських запитів засвідчив значне дублювання фінансових і нефінансових показників між ДПС, Держстатом та ПФУ. Запропонований перехід від логіки «звітної форми» до логіки облікового атрибуту забезпечує реалізацію принципу «подано один раз – використано багаторазово», усуває потребу багаторазового подання ідентичних даних та гарантує єдність економічного змісту інформації.

Обґрунтовано визначальну роль нормативної легітимізації як фундаменту інтеграції обліково-звітної інформації. Установлено, що ефективна інтеграція можлива лише за умови формування єдиної правової та методологічної площини, у межах якої погоджуються не звітні форми, а правила формування, інтерпретації та використання облікових атрибутів. Показано, що координуюча роль Міністерства фінансів України у процесі нормотворення є ключовою для запобігання

суперечливим управлінським запитам. Об'єктом правового регулювання визначено економічний зміст облікової інформації, а не форму її подання.

Розроблено зведений протокол фінансових і нефінансових показників як інструмент інституційної комунікації з бізнесом та стандартизації управлінського запиту (табл. 4). Доведено, що зведений протокол виступає стандартизованим інформаційним ядром, яке:

– узгоджує інформаційні потреби держави з можливостями системи бухгалтерського обліку підприємств;

– інтегрує фінансові показники з натуральними й соціально значущими атрибутами (земля, поголів'я, трудові ресурси, територіальна прив'язка), що є

критично важливим для формування аграрної, продовольчої та соціальної політики;

– створює методичне підґрунтя для автоматизованої верифікації, контролю та аналітичного використання даних.

В підсумку у статті розкрито загальний управлінський ефект від реалізації запропонованого управлінсько-інституційного базису інтеграції обліково-звітної інформації. Його впровадження забезпечує перехід до сервісної, прозорої та високотехнологічної моделі державного управління аграрним сектором, підвищує обґрунтованість макроекономічних і галузевих рішень, знижує адміністративний тиск на бізнес та формує єдиний, методологічно цілісний інформаційний простір аграрної економіки.

4 Список використаних джерел

1. Бондар М. І. Інвестиційна діяльність: методика та організація обліку і контролю: монографія К.: КНЕУ, 2008. 256 с.
2. Моссаковський В. Необхідність інтеграції облікової інформації. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2012. № 8. С. 3–9.
3. Голов С. Теорія багатоцільового бухгалтерського обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2011. № 4. С. 3–13.
4. Голов С. Ф. Роль інституціональних теорій у подальшому розвитку бухгалтерського обліку. *Економічні теорії як основа розвитку бухгалтерського обліку, аналізу і контролю: Збірник тез XI Міжнародної наукової конференції*, м. Житомир, 18-20 жовтня 2012 р. Житомир: ЖДТУ. 2012. С. 116–118.
5. Голов С. Роль економічних теорій у подальшому розвитку бухгалтерського обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. № 9. С. 3–9.
6. Гушко С. В. Методологічний та організаційний аспекти обліку, аналізу та аудиту в управлінні підприємств гірничо-металургійного комплексу: монографія. К.: КНЕУ, 2010. 332 с.
7. Кулик В. А. Бухгалтерський баланс: минуле, сучасне, майбутнє: монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. 186 с.
8. Кучеренко Т. Є. Фінансова звітність у системі управління сільськогосподарським виробництвом: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.09. Київ, 2011. 36 с.
9. Дисциплінарна матриця управлінської звітності: монографія / В. В. Сопко, М. М. Бенько, С. Я. Король та ін. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 456 с. <https://doi.org/10.31617/m.knute.2016-145>
10. Малюга Н. М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2005. 548 с.
11. Шигун М. М. Розвиток моделювання системи бухгалтерського обліку: теорія і методологія: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2009. 632 с.
12. Жук В. М. Основи інституційної теорії бухгалтерського обліку: монографія. Київ: Аграрна наука, 2013. 408 с. URL: https://zhuk.faaaf.org.ua/images/books/zhuk_vn_osnovy_institucionalnoi_teorii_ru.pdf
13. Легенчук С. Ф. Бухгалтерське теоретичне знання: від теорії до метатеорії: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2012. 336 с. URL: https://learn.ztu.edu.ua/pluginfile.php/29723/mod_resource/content/1/Legenchyk.pdf

4 References

1. Bondar, M. I. (2008). Investment activity: methodology and organization of accounting and control. Kyiv: KNEU. [in Ukrainian]
2. Mossakovskiy, V. (2012). The necessity of accounting information integration. *Bukhhalterskyi oblik ta audyt*, 8, 3–9. [in Ukrainian]
3. Holov, S. (2011). Theory of multi-purpose accounting. *Bukhhalterskyi oblik ta audyt*, 4, 3–13. [in Ukrainian]
4. Holov, S. F. (2012). The role of institutional theories in the further development of accounting. In: *Economic Theories as a Basis for the Development of Accounting, Analysis and Control: Conference Proceedings* (pp. 116–118). Zhytomyr: ZhDTU. [in Ukrainian]
5. Holov, S. (2013). The role of economic theories in the further development of accounting. *Bukhhalterskyi oblik ta audyt*, 9, 3–9. [in Ukrainian]
6. Hushko, S. V. (2010). Methodological and organizational aspects of accounting, analysis and audit in the management of mining and metallurgical enterprises. Kyiv: KNEU. [in Ukrainian]
7. Kulyk, V. A. (2011). Accounting balance: past, present, future. Poltava: PUET Publishing House. [in Ukrainian]
8. Kucherenko, T. Ye. (2011). Financial reporting in the management system of agricultural production (Doctoral dissertation abstract). Kyiv. [in Ukrainian]
9. Sopko, V. V., Benko, M. M., Korol, S. Ya., et al. (2016). Disciplinary matrix of management reporting. Kyiv: Kyiv National University of Trade and Economics. <https://doi.org/10.31617/m.knute.2016-145> [in Ukrainian]
10. Maliuha, N. M. (2005). Accounting in Ukraine: theory, methodology, and development prospects. Zhytomyr: ZhDTU. [in Ukrainian]
11. Shyhun, M. M. (2009). Development of accounting system modeling: theory and methodology. Zhytomyr: ZhDTU. [in Ukrainian]
12. Zhuk, V. M. (2013). Fundamentals of institutional accounting theory. Kyiv: Ahrarna nauka. Retrieved from: https://zhuk.faaf.org.ua/images/books/zhuk_vn_osnovy_institucionalnoi_teorii_ru.pdf [in Ukrainian]
13. Lehenchuk, S. F. (2012). Accounting theoretical knowledge: from theory to metatheory. Zhytomyr: ZhDTU. Retrieved from: https://learn.ztu.edu.ua/pluginfile.php/29723/mod_resource/content/1/Legenchuk.pdf [in Ukrainian]